
FRIE FRØ ET PLANTEMANIFEST

– med politiske anbefalinger

---

*Må frit kopieres og distribueres
Offentliggjort 9. februar 2015, 1. udkast*

Dette er en foreløbig udgave af plantemanifestet. Manifestet vil blive diskuteret åbent og udviklet videre. Dette vil blandt andet ske på foreningen Frøsamlerne's årsmøde 2015 og på Landsforeningen Praktisk Økologi's årsmøde 2015.

FRIE FRØ ET PLANTEMANIFEST. 1. udkast. Støttet af:

Støtte fra enkeltpersoner:

Frank Erichsen

Forfattet af:

Erling Frederiksen, biavler

Inger Heyerdahl, pensioneret bibliotekar

Simon von Siebenthal, flytteemand

Gode forslag og konstruktiv kritik givet af:

Anders Borgen, økologisk landmand og agronom

Gert Poulsen, tidligere senior scientist på NordGen

Layout:

Majahaugum.dk

MANGFOLDIGHED AF KULTURPLANTER

I løbet af 100 år har vi oplevet et stort fald i mangfoldigheden af kulturplanter. På globalt plan er tabet beregnet til 75 % (FAO, 1999). Hver dag forsvinder der sorter – næsten upåagtet.

Danmark og 174 andre lande har underskrevet "Konventionen om biologisk diversitet" som blev vedtaget i Rio de Janeiro i 1992, men der er ikke blevet fulgt op på den af de danske regeringer.

HVORFOR ER DET VIGTIGT AT BEVARE MANGFOLDIGHEDEN?

Mangfoldighed bidrager til fødevarerikigheden. Mange levende sorter og arter betyder en sikrere fødevarerforsyning i fremtiden. Der er brug for stor variation blandt kulturplanterne, fordi de samme planter sjældent kan tåle både kulde, varme, sol, blæst, tørke og oversvømmelser. Klimaforandringerne medfører uforudsigeligt vejr og derfor er en mangfoldighed af dyrkede afgrøder en nødvendig fremtidsstrategi for fødevarerforsyningen. Det er nu ikke urealistisk at forvente temperaturstigninger på op mod 6 grader i Nordeuropa. Dette skal sammenholdes med over 17 timers dagslys omkring midsommer. Det vil udsætte planterne for et stort stress og kræve tilvænning for dem, før de kan trives under disse ekstreme betingelser.

Mangfoldighed skaber større fødestabilitet og større udbytte, pr. arealenhed. Men vil ofte være mere arbejdskrævende at dyrke og passe.

Mangfoldighed blandt planterne mindsker risikoen for altødelæggende angreb af svampe og insekter, fordi disse ofte er tilpassede ganske bestemte planter og ikke trives på andre. Det kan reducere forbruget af sprøjtegifte, hvis mangfoldigheden på de danske marker øges.

En stor, dynamisk og aktivt dyrket mangfoldighed af kulturplanter øger chancerne for, at nogle af dem tilpasser sig klimaændringerne.

Mangfoldighed i haven, på marken og på den uopdyrkede jord er en del af vor kulturhistorie. Traditionelle retter, skikke og viden forsvinder, når planterne forsvinder.

Biologisk mangfoldighed er fryd; for ganen, for øjet og for sundheden. Det er både en nødvendighed og en forpligtigelse at bevare den biologiske mangfoldighed for de næste generationer.

Fremtidens fødevarerforsyning kræver en levende og dynamisk biologisk mangfoldighed, hvor planterne dyrkes, bruges, spises og tilpasses klima, jord, bakterier og insekter. Opbevaring af frosne frø i genbanker er kun en midlertidig løsning. Frøene skal alligevel op af fryserne og dyrkes med jævne mellemrum.

SEEDSAVERS

Foreningen Frøsamlerne arbejder, ligesom andre "SeedSavers" over hele verden, for at bevare biodiversiteten indenfor have- og landbrug. I nogle tilfælde også planter fra truede biotoper.

Det gør foreningen ved at indsamle, afprøve og udvikle planter fra gamle, glemte eller sjældne sorter. Foreningens medlemmer bytter frø med hinanden og sælger frø på diverse markeder, hvor der også oplyses om "frøsamling". Foreningen har fået opformeret en række udrydningstruede ærter og bønner, som kan blive en del af fremtidens kost i Danmark.

Det er vigtigt, at frøene løbende sås, dyrkes, samt at der tages nye frø fra de bedste planter. Der er meget forskel på, hvor holdbare frø er. Nogle frø kan bevare spireevnen i flere hundrede år, men det er de færreste som kan det. Frøene i verdens forskellige genbanker skal genopdyrkes med jævne mellemrum, fordi de langsomt mister spireevnen. Selv ved optimal opbevaring skal mange frø opdyrkes mindst hvert 30. år.

EN DEL AF LØSNINGEN: BEVAR FRØENE ...

I et forsøg på at sikre fremtidens fødevarerforsyning er der oprettet ca. 1200 genbanker i verden. Den nordiske genbank, NordGen, finansieres af de nordiske regeringer. Frø af 40.000 planter opbevares i dybfrysere i Skåne. Tilsvarende findes der et globalt frølager på Svalbard, hvor der opbevares dubletter af næsten en million forskellige frø fra hele verden.

I tilfælde af naturkatastrofer, plantesygdomme og klimaændringer vil man via genbankerne måske kunne genoptage dyrkningen af planter, der er forsvundet fra et område.

... OG DYRK DEM

Det er vigtigt, at frøene med mellemrum tages ud af fryserne og dyrkes, både for at bevare spireevnen og for at klima- og miljøtilpasse dem. Det er heller ikke alle planter, som man blot kan tage frø af og lægge i fryseren. Visse planter skal dyrkes år for år.

Genbankerne har ikke ressourcer til at forny alle sorter. Medlemmer af Frøsamlerne har allerede bidraget til bevaringsarbejdet ved, i samarbejde med NordGen at opdyrke frø i vores haver og marker, som på den måde er blevet mini-genbanker. På sigt bør opgaven kunne løftes af befolkningerne i de nordiske lande – vi har en fælles interesse i, at det lykkes.

Nordisk Ministerråd bør anlægge en langsigtet strategi for udvikling og bevaring af de Plante-genetiske Ressourcer. Den danske regering har nedprioriteret området. Indsatsen og bevillingerne lever ikke op til de internationale forpligtelser, som man har skrevet under på.

FRØINDUSTRI

Al den mad vi spiser stammer fra planter. Disse planter, som vi spiser direkte, eller som bruges som dyrefoder, er hovedsageligt udvalgt af de multinationale frøfirmaer, som også er de store agrokemiske firmaer: Syngenta, Bayer, BASF, DLF-TRIFOLIUM, Dow, Monsanto og DuPont. Disse firmaer udvælger deres frø og planter efter profithensyn. Det kan være udseende, holdbarhed, højt udbytte i vægt, ensartethed, emballageegnhed, afhængighed af sprøjtegifte og gødning (som de også producerer). Firmaerne prioriterer at producere frø, der ikke kan genses, så bønder og borgere skal købe nye frø hvert år.

Firmaerne foretrækker at producere og markedsføre så få forskellige frø og planter som muligt, fordi det er nemmere at håndtere, pakke, beskrive, kontrollere og få godkendt få sorter frem for en mangfoldighed af frø og planter med forskellige smage, egenskaber og modningstidspunkter.

Firmaerne har ofte patent på de frø, som de sælger. De har fået patentrettigheder, fordi der kan være store omkostninger ved at udvikle nye sorter. Patentet skal sikre, at disse udgifter bliver dækket ind.

Der er åbenlyse problemer med de masseproducerede helt ens planter. De danske hvedemarker består af måske 3 forskellige sorter, der indbyrdes er fuldstændig ens. Altså millioner af fuldstændig ens planter på mark efter mark.

Disse marker er sårbare over for sygdomme, svampe og insektangreb og kræver sprøjtegifte og meget gødning. Man taler om, at de industrielt dyrkede marker er biologiske ørkener.

Madproducenternes monokulturer er en trussel mod forsyningssikkerheden, klimaet og i stigende grad også mod folkesundheden.

FRØSUVERÆNITET

Frøsuveræniteten betyder retten til at producere, opbevare, bruge, bytte og sælge egne frø. Det kalder man "Farmers rights" i International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture (ITPGRFA), som også Danmark har underskrevet.

Før landbruget blev industrialiseret tog bønderne hvert år frø fra de bedst egnede planter. Planterne var "frøfaste". Dvs. at de bevarede deres egenskaber fra år til år. Men egenskaberne kunne være relativt mangfoldige med hensyn til variationer i både udseende, holdbarhed, tørketolerance og modningsperioder. Planterne blev langsomt tilpasset de lokale dyrkningsforhold, jordbund og klima.

Hver egn i Danmark havde sine sorter af kartofler, kål, ærter og korn m.v. Flere nyere undersøgelser dokumenterer en betydelig variation i planternes indhold af smags- og næringsstoffer. Alligevel dyrkes de næsten ikke mere. Det er direkte ulovligt at sælge frø fra disse truede og sjældne planter, fordi frøene ikke er godkendte og optaget på den danske sortliste.

Industrielt fremstillede frø betragtes, i den gældende lovgivning, som en forudsætning for kvalitet af fødevarerindustrien, myndighederne og de store landbrugsorganisationer. I Syd- og Østeuropa dyrkes der endnu relativt mange lokale sorter sammenlignet med Danmark, hvor landmænd og gartnere stort set ikke længere producerer egne frø. Resultatet af udviklingen er afgrøder med høj ydelse, ensartet smag og udseende. Afgrøderne modner samtidig og er egnede til maskinel høst og behandling i fødevarerindustrien. Planterne er ikke "frøfaste", så man skal købe nye frø hvert år. Fem multinationale agrokemiske firmaer leverer 95 % af de frø som den europæiske grønsagssektor anvender.

FØDEVARESUVERÆNITET

Begrebet fødevarer suverænitet betegner et samarbejde mellem bønder og forbrugere, typisk i tredje verdens lande. Det betyder, at alle har ret til sund og kulturelt tilpasset mad, der er produceret økologisk og bæredygtigt. Det er bøndernes, distributørernes og forbrugernes fælles interesser, der er omdrejningspunkt for, hvad der produceres og hvordan. Man vil undgå at falde i det industrielle landbrugs fælder med gældsætning, forurening, monokulturer og udpining af naturressourcerne.

I Danmark bør civilsamfundet have større indflydelse på, hvilke fødevarer der bør dyrkes og dermed, hvad vi kan få at spise. Vi skal arbejde for både fødevarer suverænitet og frøsuverænitet.

FØDEVARESUVERÆNITET KONTRA FØDEVARESikkerhed

De to begreber bruges ofte synonymt, men betyder langt fra det samme. Fødevarer sikkerhed er centralt, når det handler om verdens fødevarerforsyning. Det betyder i praksis, at alle skal have adgang til tilstrækkelige mængder af velsmagende og sund ernæring, og det har banet vejen for det agroindustrielle produktionssystem; store landbrug med monokulturer, de multinationale agrokemiske industrier og internationale fødevarerproducenter.

Det har været en udbredt opfattelse, at man ikke kan brødføde verden med bæredygtigt landbrug. En rapport fra UNCTAD (United Nations Charter on Trade And Development) "Wake up before it is too late" fra 2013 viser, at det snarere er omvendt. Men agroindustrien har ikke interesser i, at lade forbrugere og lokale producenter få fødevarer suverænitet i noget land.

GMO (GEN MODIFICEREDE ORGANISMER)

Dyrkning af genmodificerede frø og planter bør ikke foregå i Danmark eller EU. Efter flere års pres fra Monsanto og andre agrokemiske firmaer har EU-Parlamentet besluttet, at de enkelte lande selv skal tage stilling til forbud mod, eller regler for, GMO.

Danmark bør forbyde de nationale og multinationales GMO-planter på grund af de potentielle skadevirkninger på mennesker og miljø. Men miljøministeren har erklæret, at Danmark vil tage stilling fra sag til sag, hvis industrien eller landmænd søger om tilladelse til at dyrke GMO-afgrøder. Med GMO-afgrøder er det nemmere for de agrokemiske virksomheder at påvise når nogen krænker deres intellektuelle ejendomsrettigheder. At udvikle GMO-afgrøder er således en mere effektiv måde for virksomhederne at sikre deres monopolstatus, fremfor hvad de kan opnå via fremavl, salg af F1-hybrider og ved påvirkning af lovgivningen. F1-hybrider er krydsninger mellem to forskellige sorter, f.eks. to forskellige tomatsorter. Det kan resultere i nogle meget fine nye tomater, men det er sjældent, at frøene fra denne nye F1-tomat bliver den samme fine tomat. Så hvis man vil have de ofte udmærkede F1-planter, så skal der købes nye frø hvert år. Derfor kan frøfirmaer have interesse i at sælge F1-frø fremfor frø af såkaldte frø-faste sorter, hvor man år efter år kan høste egne frø.

FRØPOLITIK I DANMARK

Vi vil have en dansk frøpolitik og lovgivning, som ikke forhindrer og modarbejder genopbygningen af den biologiske mangfoldighed, men som understøtter opformeringen og udviklingen af vores fælles plantearv.

Der skal være et bedre og meget mere mangfoldigt udbud af fødevarer, planter og frø. Borgerne skal støttes i bestræbelserne på at udvikle mangfoldighed – ikke modarbejdes af lovgivning og embedsmænd. Vi skal have lov til at vælge, hvad vi vil spise – og derfor også, hvilke frø vi vil købe, sælge og plante.

Den nuværende lovgivning kriminaliserer salg og bytte af gamle, sjældne eller bevaringsværdige frø og planter. Havedyrkere og frøsamlere bytter alligevel lystigt frø og planter. Vi vil forøge aktiviteterne og udvide salget, fordi det er den mest effektive måde at sikre bevaringen af de gamle og sjældne sorter på. De bør indgå i de danske husholdninger og dyrkes i haverne og på markerne. Bevaringsarbejde og madproduktion er tæt forbundet. Den nuværende lovgivning er desværre udarbejdet for at tilgodese de store aktører på markedet.

EU, tidligere Fællesmarkedet, har bl.a. til formål at tilrettelægge markedet for varer på tværs af grænserne. Det fælles lovgivningsarbejde har fra 1960'erne og frem til i dag affødt 12 direktiver og 94 følgelove om frø og planter.

Lovgivningen er i princippet den samme i alle EU-landene. I praksis varierer den efter de nationale myndigheders tolkninger af de oprindelige direktiver. Væsentligt for et direktiv er, at det kan tilpasses nationale forhold.

PROBLEMERNE I LOVGIVNINGEN: OBLIGATORISK REGISTRERING

Alle frø og planter som er i handelen skal som minimum godkendes og registreres på den nationale danske sortliste. Godkendelse kræver officiel afprøvning (fortrinsvis prøvedyrkning), hvor det konstateres, at sorten er Selvstændig, Ensartet og Stabil. (Omtales ofte på engelsk og hedder da DUS, Distinct, Uniform and Stable). Udgifterne til godkendelse og registrering betales af producenten. Skal materialet også markedsføres i EU (og dét skal det, da det danske frømarked er meget lille) skal hver sort registreres på EUs fælles sortliste. Efterfølgende skal individuelle partier af frø certificeres for at kunne markedsføres i hele EU. En arbejdskrævende og bekostelig proces som igen skal finansieres via gebyrer, der skal betales af producenten.

Den altomfattende registrering er primært et krav fra den multinationale frøindustri, og det hævdes ofte, at det er nødvendigt af hensyn til sikkerheden og forbrugernes sundhed. Udvikling af frø til det industrielle landbrug er en stor investering. Både industrien og landmændene har ret til en lovgivning som sikrer den nødvendige kvalitet. Men kun når det gælder frø de har patent på, eller ejendomsretten til. Fingrene væk fra de frø som industrien ikke ejer! Lovgivningen bør kun gælde for frø der sælges til det industrielle marked.

FRIE FRØ

Frø, der er gået i arv i generationer og som er blevet tilpasset lokale klima og jordforhold skal ikke være underlagt bekostelig og snærende lovgivning. Det skal være frie frø til udveksling mellem frie mennesker. Det skal også gælde planter der udvikles af lokale avlere, som ikke har råd til, eller ønsker, at producere i industriel målestok.

Det må være planternes ophavsmænd, eller de der pt. bevarer og dyrker planterne, som bestemmer om disse planter og frø skal betragtes som et fælles gode for almenheden. Det bør lovgivningen ikke kriminalisere, som den danske frøbekendtgørelse gør.

Frøforædling og frøopformering er en af menneskehedens ældste kulturformer. Men småskala frøproduktion er i dag underlagt urimeligt strenge distributions- og registreringskrav. Det er få brancher hvor det er så besværligt, som i frøbranchen at etablere sig på markedet.

Myndighedernes arbejde med at håndhæve lovgivningen er blevet en administrativ byrde ude af proportioner med resultatet. Det er spild af tid og penge.

Der er ca. 600 sorter i Frøsamlerens database. Disse vil kunne optages på den nationale sortliste som bevaringssorter eller hobbysorter under reducerede krav, til en reduceret pris og uden certificering. Men vi skal godtgøre, at oprindelsesregionen er Danmark, og frøene må ikke handles uden for regionen. Som om frø kender landegrænser! Og hvor længe skal de have opholdt sig her for at få "indfødsret"? 1000 år, 100 eller kun 50? Mange af de sorter som er bevaringsværdige befinder sig ikke længere i deres oprindelsesregion og har endda tilpasset sig deres nye region.

Selv med reducerede gebyrer skulle foreningen Frøsamlerne betale op mod et par millioner kroner i anmeldelsesgebyr og evt. kontrolstyrkning plus 30.000 kroner i årlig afgift.

Over hele landet gøres et stort, frivilligt og nødvendigt arbejde for at bevare den biodiversitet, som regeringen internationalt har forpligtet sig på – private udfører altså arbejdet og betaler udgifterne.

Dette er ærgeligt, ikke mindst fordi vi ser stadig flere eksempler på, at gamle sorter af både korn og grønsager har stor ernærings- og sundhedsmæssig værdi. Vi vil gerne registrere vore sorter i et format, så data kan frit kan udveksles og alle kan få glæde af de Frie Frø.

I ITALIEN ER DET GRATIS

Den enkle løsning er at begrænse lovgivningen til at omhandle kommercielle producenter. Så ville haveejere, frøsamlere og småproducenter af bevaringssorter blive afkriminaliserede til glæde for mangfoldigheden, biodiversiteten og folkesundheden.

I Østrig, Tyskland, England og mange andre lande har man lavet denne afgrænsning mellem kommerciel og ikke-kommerciel produktion. Dette baseret på det samme EU-direktiv der i Danmark praktiseres som en begrænsning af mangfoldigheden og biodiversiteten. I januar 2015 afviste den danske regering i første omgang at følge eksemplet fra f.eks. de østrigske, tyske og engelske lovgivninger. Meget tyder dog på, at den danske regering nu vil revurdere lovgivningen på frøområdet.

HANDLINGSPLAN FOR EN DANSK FRØPOLITIK

Danmark har tilsluttet sig den internationale plantetraktat (ITPGRFA), men efterlever den ikke!

Danmark bør især efterleve artikel 5.1:

"Hver kontraherende part skal ... fremme en integreret tilgang til efterforskning efter samt bevaring og bæredygtig udnyttelse af plantegenetiske ressourcer for fødevarer og landbrug, og skal især ... fremme eller støtte landbrugernes og lokalsamfundenes indsats for at forvalte deres plantegenetiske ressourcer for fødevarer og landbrug og bevare disse på bedriften."

Når Danmark forbyder salg og privat udveksling af frø af gamle sorter, eller pålægger afgifter som i praksis forhindrer lokalsamfundets muligheder for at vedligeholde den biologiske mangfoldighed, så strider den nationale lovgivning imod Artikel 5.1 i ITPGRFA!

I artikel 6.1 står der:

"De kontraherende parter udarbejder og opretholder politikker og retlige foranstaltninger, der er egnede til at fremme en bæredygtig udnyttelse af plantegenetiske ressourcer for fødevarer og landbrug."

Danmark har ikke udarbejdet eller opretholdt en politik, der i praksis sikrer mulighed for at kunne udnytte plantegenetiske ressourcer.

I artikel 9.2 står der:

"De kontraherende parter er enige om, at ansvaret for håndhævelsen af landbrugernes rettigheder, hvad angår plantegenetiske ressourcer for fødevarer og landbrug påhviler de nationale regeringer. Intet i denne artikel må fortolkes som en begrænsning af de rettigheder, landbrugene eventuelt har til alt efter omstændighederne at bevare, anvende, udveksle og sælge udsæd af egen avl eller formeringsmateriale, jf. dog den nationale lovgivning."

Den nationale lovgivning i Danmark begrænser i meget høj grad lokalsamfundenes rettigheder med hensyn til bl.a. at udveksle frø, hvilket således er i strid med traktaten.

Artikel 12.3, litra b skal sikre, at alle har adgang til plantegenetiske ressourcer fra den fælles genbank, og at:

"Adgang gives hurtigt, uden at det er nødvendigt at følge de enkeltes udøvelse af retten til adgang, og enten vederlagsfrit eller, hvis der opkræves gebyr, således at gebyret ikke overstiger de få omkostninger, der er involveret."

I den danske implementering af EU's frødirektiver forbydes al udveksling både med og uden vederlag af ikke certificeret frø, hvilket juridisk set ulovliggør genbankernes forpligtigelse til at distribuere frø til andet end forsknings- og forædlingsmæssig anvendelse.

Også i Nagoya-protokollen er Danmark ifølge artikel 3, stk. 3 forpligtet til at give adgang til plantegenetiske ressourcer:

"Pursuant to paragraph 1 above, each Party requiring prior informed consent shall take the necessary legislative, administrative or policy measures, as appropriate, to: ... (b) Provide for fair and non-arbitrary rules and procedures on accessing genetic resources."

I artikel 8 siger Nagoya-protokollen:

"In the development and implementation of its access and benefit-sharing legislation or regulatory requirements, each Party shall: ... (c) Consider the importance of genetic resources for food and agriculture and their special role for food security."

Og i artikel 9:

"The Parties shall encourage users and providers to direct benefits arising from the utilization of genetic resources towards the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components."

I danske bekendtgørelser om frø og såsæd kræves obligatorisk sortsoptagelse og certificering af al udveksling af planteforneringsmateriale, og da plantegenetiske ressourcer som hovedregel ikke er eller kan blive certificeret, er disse bekendtgørelser således i strid med adskillige artikler i både Nagoya-protokollen og ITPGRFA.

Danmark bør indføre en frøpolitik, der efterlever både ordlyd og hensigten i den internationale plantetraktat og Nagoya-protokollen, som skal sikre borgernes rettighed til bæredygtig udnyttelse af plantegenetiske ressourcer. Dette indbefatter, at borgere og landbrug skal have ret til at høste og udveksle egne frø med hinanden. Dette er forudsætningen for lokalsamfundenes mulighed for bæredygtig udnyttelse af plantegenetiske ressourcer, som er hjørnestenen i traktaterne. Danmark bør arbejde for, at også EU indfører en fælles frølovgivning, der sikrer disse rettigheder på internationalt plan. Indtil en sådan er på plads, bør Danmark implementere EU-direktiverne på en måde, der i videst mulig omfang sikrer rettighederne i Danmark.

Danmark skal ligesom bl.a. Østrig fritage privatpersoner samt genbanker, forskningsinstitutioner og andre non-profit organisationer fra reglerne om markedsføring af frø.

VORES ANBEFALINGER ER:

- Markedsføringsreglerne i bekendtgørelserne bør kun omfatte momspligtige virksomheder.
- Markedsføringsregler bør kun gælde for videresalg af frø. Enhver haveejer eller landmand bør have ret til at bruge egne producerede frø, og at udveksle disse med andre. Yderligere sporbarhed er kun relevant for salg af frø, som man ikke selv har produceret.
- Udgifter til håndhævelse af sortsrettigheder (patenter og plantenyhedsbeskyttelse) skal alene pålægges sortsejerne.
- Registrering af bevaringssorter bør ikke pålægges gebyrer.
- Biodiversitetsgårde bør lovligt have adgang til såsæd af plantegenetiske ressourcer.
- Der skal etableres et nationalt koordinationsudvalg for det plantegenetiske område med bevillende og besluttende myndighed.
- Der skal laves en handlingsplan for en koordineret langsigtet plan for databaseregistrering af planteressourcer – med brugervenlig og nem adgang.
- Der skal laves en langsigtet og koordineret plan for biodiversitets-/anegårdene for både planter og husdyr.
- Der skal laves en langsigtet plan for løbende genopdyrkning af de danske frø og andre relevante frø fra frø-genbankerne. Bevaringen af plantearven kræver en langsigtet strategi. Det vil kræve planlægning og bevillinger.
- Der skal laves en udviklingsplan for opdyrkning af udvalgte ærter, bønner og grønsager m.fl. med henblik på at indføre disse på det kommercielle marked for fødevarer.

Læs mere på
www.froepopup.dk